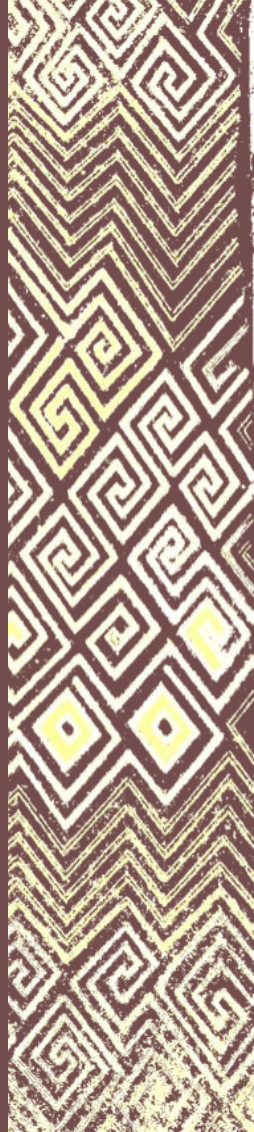

**МЕЗИНСЬКИЙ АРХЕОЛОГІЧНИЙ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ МУЗЕЙ
ІМЕНІ В. Є. КУРИЛЕНКА**

Мезинський національний природний парк

**Мезинський
археологічний
науково-дослідний музей
імені В. Є. Куриленка**

**Mezyn
archaeological
research museum
named after V. Ye. Kurilenko**

Путівник
Museum guide

2025

УДК 069:902(477.51)](036)

Автори-укладачі: Едуард Пилипенко, Наталія Сіра, Алла Наливайко.
Фотозйомка, макет і художнє оформлення Алли Наливайко.

Наливайко А., Пилипенко Е., Сіра Н. Мезинський археологічний науково-дослідний музей імені В. Є. Куриленка: Путівник, 2025. – 34 с. з іл.

У Мезинському археологічному науково-дослідному музеї імені В. Є. Куриленка зібрані речові пам'ятки, знайдені на території Новгород-Сіверського Полісся, які відображають історію межиріччя Десни – найбільш археологічно насиченої території на карті Чернігівщини. Музей містить експонати різних історичних періодів – від палеоліту до сучасності. Значна частина експозиції присвячена Мізинській палеолітичній стоянці – одній із найвідоміших у Європі пам'яток доби палеоліту, що подарувала світу найдавніші прикраси та музичні інструменти. Археологи відзначають, що вона є «еталонною» пам'яткою Епіграветської культури.

МУЗЕЙ

Мезинський археологічний науково-дослідний музей імені В. Є. Куриленка – унікальний науково-культурний осередок, який розташований у серці Сіверщини – селі Мезин (Понорницька ТГ, Чернігівська обл.).

Мезинський музей був створений у 1965 році зусиллями археолога, краєзнавця, художника та справжнього патріота свого краю – Василя Єлисейовича Куриленка (17.09.1930 – 16.03.2011 рр.). Саме він, поблизу місця археологічних розкопок Мізинської стоянки, заснував музей у старовинному дерев'яному будинку XVIII століття, перетворивши його на вікно у далеке минуле. У 2008 році музей увійшов до складу Мезинського національного природного парку, а в 2011 році йому було офіційно присвоєно ім'я засновника. З того часу музей є не лише місцем збереження історичної спадщини, а й активним майданчиком для краєзнавчих досліджень, культурних заходів та екскурсійної діяльності.

Музей має шість експозиційних залів, де відвідувачі можуть побачити артефакти з палеоліту, неоліту, доби бронзи, Київської Русі, етнографічні предмети, кахлі, вироби місцевих майстрів.

На території музею розміщено музеєфікований археологічний шурф і фотозона з дерев'яною фігурою мамонта Мезика.

У селі Деснянське діє філіал музею. Тут представлено експозиції з археології, етнографії, історії села Деснянське та природного різноманіття Мезинського національного природного парку. Також зберігається меморіальна бібліотека В. Є. Куриленка.

Археологія та історія – це ключі до розуміння не лише минулого, а й нашого сучасного світу. Вони відкривають перед нами таємниці життя давніх культур, допомагають усвідомити витоки духовності й традицій, які формувалися протягом тисячоліть. Кожен знайдений артефакт, кожна пам'ятка є живим свідком еволюції людства, його прагнень і пошуків. Збереження та вивчення цих слідів дає можливість не просто захоплюватися величию давніх цивілізацій, а й розуміти власну ідентичність, відчувати зв'язок поколінь.

Особливої ваги це набуває у дослідженні Новгород-Сіверського Полісся та Мезинської округи – краю, де археологічні знахідки сягають глибини палеоліту й розкривають унікальні сторінки історії людства. Саме тут було відкрито всесвітньо відому Мізинську стоянку, яка засвідчує високий рівень духовного та художнього розвитку первісних спільнот. Вивчення цих земель дає змогу побачити, як взаємодія людини з природою стала основою для подальшого культурного й історичного поступу.

Етнічні особливості використання та збереження природних ресурсів первісною людиною, стиль життя доби палеоліту – найдавнішого і найдовшого періоду в історії людства, а також інших епох яскраво представлені в музеях Мезинського національного природного парку.

Історія Мезинської округи – це не лише хроніка подій, а й джерело натхнення, що нагадує нам про тісний зв'язок людини з природою, про цінність спадщини та відповідальність перед майбутніми поколіннями.

Дольодовиковий період

«В геологію я «влюбився» з дитинства, коли під кручею лісництва знайшов «русалчин палець», а на болоті Голодове – загадкові нафтоподібні дзеркала води».

(В. Куриленко)

Заглибившись у геологічні дослідження, засновник музею зібрав чималу колекцію «експонатів-патріархів» періоду мезозою – закам'янілостей 70-тимільйонного віку. А це підтверджує теорію, що тут було блакитно-чисте море з величезною кількістю мікроорганізмів. Згодом у надчисту воду пішов із гір змив солей, з яких мікроорганізми почали будувати скелети, а відмираючи, створили «могилки доби мезозою» – гори крейди. Саме в них ми й сьогодні знаходимо рештки перших поселенців нашого краю: морських молюсків – белемнітів. Вони зустрічаються на розкопках поселень різних історичних періодів: палеоліту, неоліту, бронзи, на городищах Юхнівської культури. Крім белемнітів знайдено фрагменти скам'янілого дерева, морських губок-моховаток.

Белемніти (народна назва «русалчині пальці») – це вимерлі морські головоногі молюски, родичі сучасних кальмарів. Для вчених белемніти є важливими показниками давніх морських екосистем і умов життя мільйони років тому.

Мезин — село на Чернігівщині, відоме завдяки одній із найвизначніших археологічних пам'яток пізнього палеоліту в історії не лише України та Європи, а й світу — Мізинській стоянці, датованій понад 16 тисячами років до нашої ери.

Стоянка розташована в центральній частині села, у районі археологічного музею, на схилі лівого берега балки, яка має вихід до р. Десна.

Із 1908 року почалося фахове археологічне вивчення Мізинської стоянки Федором Вовком.

Передумовою для цього стала знахідка великих кісток мамонта під час спорудження погребя родиною Кошель у 1907 році.

Найдавніша доба в історії людства – кам'яна доба. Вона поділяється на три періоди: палеоліт, мезоліт і неоліт. Таку назву вона отримала завдяки матеріалу, з якого виготовлена більшість знахідок цієї епохи. Давні люди використовували все, що могли знайти чи здобути в природі, а це були в основному тверді матеріали: каміння, кістки, деревина. Найчастіше був кремій, який за властивостями нагадує скло: при розколюванні він дає гострі краї, зручні для виготовлення ножів, сокир чи наконечників списів.

Поклади кременю трапляються у вапняках і крейді, яких вдосталь на пагорбах правого берега р. Десна. Під час досліджень Мізинської стоянки знайдено понад 4 тис. кремнієвих знарядь.

Широко використовувалися кістки тварин. На будівництво одного з чумоподібних жител витрачали 300 кісток, 270 з яких – кістки мамонта. Із загострених кісток виготовляли проколки та інші знаряддя, що також можна побачити в експозиції.

Крем'яні знаряддя праці.

Зуби дитинчати мамонта з Мізинської стоянки.

Фрагмент крем'яного рубила.

У VIII – IV тисячолітті до н. е. розпочався новий етап кам'яної доби – неоліт, або новокам'яний вік. Саме тоді відбулася так звана неолітична революція: мисливство та збиральництво поступово змінюються землеробством і скотарством, з'являється кераміка.

Осілий спосіб життя вимагав зберігання запасів, тому люди почали виготовляти гостродонний посуд. Він формувався вручну, адже гончарний круг, стіл і піч ще не були відомі.

У музейних колекціях можна побачити муляж такого посуду, а також фрагменти орнаментованої ямково-гребінцевої кераміки, характерної для тієї епохи.

Муляж ліпної посудини
Ямково-гребінцевої культури.

Фрагменти орнаментованого
посуду пізньонеолітичної
культури ямково-гребінцевої
кераміки, яка була поширена у
північній лісовій частині
Лівобережжя IV – III тис. до н. е.

У III – I тисячолітті до н. е. наш край увійшов у епоху бронзи, яка виявилася надзвичайно багатою різноманітними археологічними матеріалами. У цей час відступили болота і залишили по собі дуже родючі ґрунти, що спонукали мешканців до заняття землеробством.

На території Мезинської округи було виявлено сліди п'яти культур бронзового віку: Середньодніпровська, Мар'янівська, Сосницька, Бондарихівська, Лебедівська.

Фрагменти кераміки
Мар'янівської культури.

У колекціях музею зберігаються фрагменти посуду племен шнурової кераміки Середньодніпровської культури. Його легко впізнати за відтиском мотузки та заштрихованими трикутниками, що символізували зоране поле.

Докладніше дослідивши фрагменти посуду з урочища Попова, В. Є. Куриленко з'ясував, що математична і графічна моделі його орнаменту співпадають із фазами Місяця. Тож, ймовірно, ці племена користувалися землеробським календарем.

Фрагменти кераміки
Бондарихівської культури.

Фрагменти кераміки
Середньодніпровської
культури.

Фрагменти кераміки
Сосницької культури.

Найбільшого розквіту в Мезинському мікрорайоні набула Сосницька культура (відомо 42 поселення).

Її кераміка тюльпаноподібної форми прикрашалася горизонтальними лініями по колу та орнаментами з гірлянд звисаючих, заштрихованих і оточених бахромою трикутників. У тіло глиняного тіста домішували пісок, шамот і навіть послід тварин – для міцності виробів.

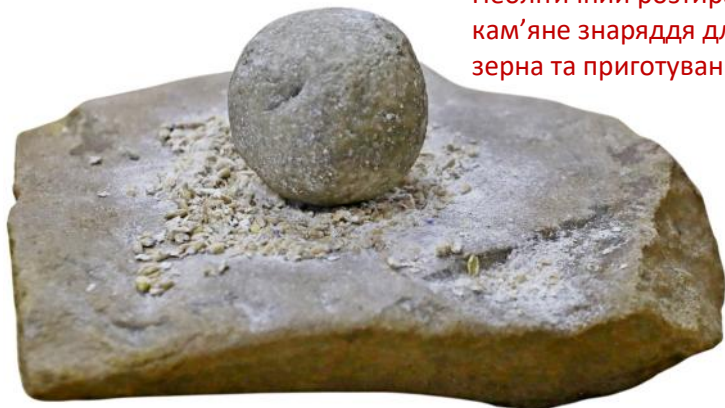
Антропоморфна личина. Культовий предмет, виконаний у бронзі. Знайдено в с. Мезин.

Крем'яні наконечники
стріл доби бронзи
(3 тис. до н. е.)
з острова Дубина.

До найдавніших господарських знарядь доби неоліту належать такі предмети, як розтиральники. Це камені із заглаженою поверхнею, на яких розтирали зерно, горіхи, дикі плоди чи лікарські рослини. Вони свідчать про перехід від збиральництва до землеробства та розвиток побуту.

Побачивши розтиральник у музеї, легко уявити, як тисячі років тому наші предки готували свій щоденний хліб.

Неолітичний розтиральник –
кам'яне знаряддя для подрібнення
зерна та приготування борошна.

Уважний відвідувач музею завжди зацікавиться великою кількістю глиняних грузил, знайдених на городищах Мезинської округи доби заліза.

Вона розпочалася з Юхнівської культури у VI – III ст. до н. е., яка свою назву отримала від городища біля с. Юхнове (Чернігівщина), дослідженого археологом Д. Самоквасовим ще у XIX ст.

Для цієї культури характерні малі укріплені городища. Вони нагадували середньовічні фортеці: будувалися на високих мисах, оточувалися валами й ровами та укріплювалися двома рядами частоколів, засипаних землею.

Крім великої кількості грузил для сітей, знайдено багато ножів із металу, проколок із кістки та металу – предмети щоденного вжитку мешканців тих часів.

Грузила з каменю піщаника.
Юхнівська культура (VI – III ст. до н. е.).

Фрагменти кераміки
Юхнівської культури
(VI – III ст. до н.е.).

Ліпні горщики цього часу мають високі вінця та візерунки у вигляді наколів і відтисків. Орнаменти мали не лише декоративне, а й обрядове значення. Такі знахідки допомагають відтворити побут і світогляд давніх племен, що жили на теренах Середнього Подесення.

Кістяні проколки Юхнівської культури з Першого Свердловського городища (Хоромки).

У V – VII століттях територію Східної Європи заселяли слов'янські племена, серед провідних ремесел яких було гончарство. Ранньослов'янська кераміка вражає своєю простотою й практичністю: горщики, миски, сковороди, кухлі, глеки та корчаги. Такий посуд виготовлявся вручну, без використання гончарного круга. Та й випалювали його на відкритому вогні або в примітивних печах. Орнамент, якщо й був, то дуже стриманий – у вигляді гребінчастих відбитків або слідів пальців.

На Сіверщині майстри виготовляли посуд із місцевої глини, в яку могли додавати пісок або інші речовини для покращення пластичності та стійкості до випалу. Такі предмети слугували не лише для приготування та зберігання їжі, а й стали цінним джерелом знань для археологів.

В Україні вона представлена Київською, Колочинською та Волинцевською культурами, які виникали на основі одна одної, вбираючи найкращі зразки попередників та додаючи щось своє, нове, особливе.

Фрагмент кераміки
Волинцевської культури.

Околиці Мезина у часи Київської Русі були частиною давньоруської Сіверщини – краю хоробрих і працьовитих людей. Археологи виявили тут поселення Роменської культури – давніх сіверян, предків східних слов'ян.

Городище Свердловське-1.

Вони жили у напівземлянках, обгороджених валами й ровами, займалися землеробством і ремеслами. До наших днів дійшли їхні глиняні горщики з мотузковим орнаментом, залізні знаряддя праці та прикраси.

Частина посудини являє собою яскравий приклад ліпної кераміки Роменської культури.

Ці знахідки свідчать про високу культуру, побут і господарство, а ще – активні зв'язки місцевого населення з Києвом і Черніговом.

Мезинська округа була жвавим осередком життя на шляху вздовж Десни – річки, що з'єднувала північ і південь Русі. Сьогодні, прогулюючись її берегами, можна уявити, як понад тисячу років тому тут вирувало життя давньоруського міста.

З утворенням Київської Русі (IX ст.) швидкими темпами розвиваються та удосконалюються ремесла. Найголовнішим чинником, що вплинув на темпи розвитку, була присутність більш «культурних» сусідів. Спочатку – це були представники Сходу – перси й араби, від X ст. почав переважати вплив Візантії, а від XII ст. все помітнішими стали впливи Заходу, головним чином Німеччини.

Поруч із вже традиційними прядінням, ткацтвом, обробкою шкіри, дерева і каменю ремісничого характеру набуває залізообробне, гончарне та ювелірне виробництво.

У лісостеповій зоні особливого розмаху набуло виробництво заліза: виплавка болотної руди та ковальська справа. До наших днів збереглися сокири, серпи, ножі, лопати, цвяхи, які можна побачити у музейній експозиції.

Важливим поштовхом до розвитку стало прийняття християнства й активні контакти з Візантією. Це сприяло розквіту ювелірного ремесла – виготовленню прикрас із кольорових і дорогоцінних металів, що вражають своєю вишуканістю й сьогодні.

Фрагменти скляних браслетів доби Середньовіччя.

Ложкар і зубило з Воробїного острова (с. Мезин). У часи Київської Русі вони були важливими знаряддями ремісників. Ложкар – це різновид тесла або стамески, яким видовбували дерев'яні посудини, особливо ложки, миски чи ковші. Зубило ж використовували ковалі та каменярі для обробки металу й каменю, воно давало змогу виконувати точні різи та вирізати орнаменти.

Бронзова пряжка у Київській Русі слугувала не лише застібкою для пояса чи одягу, а й була ознакою достатку та соціального статусу власника.

Фрагменти кераміки часів Київської Русі.

Пряслиця – одне з найдовговічніших побутових знарядь у жіночій хатній роботі. Це маленькі глиняні, кам'яні чи кістяні диски, які насаджували на веретено для прядіння ниток. Поширені від давніх землеробських культур епохи неоліту й аж до пізнього Середньовіччя, допоки ручне прядіння не було витіснене прядками та фабричними верстатами.

Помітні сліди в нашому регіоні залишила Північна війна (1700 – 1721 рр.). В околицях Мезина восени 1708 р. шведське військо намагалося форсувати Десну, щоб прорватися до Батурина. Шведи зосередили тут свої основні сили. Саме серед заболочених луків пролягав давній шлях, який місцеві жителі називали Накот – дерев'яний настил через болота, що сполучав Курилівку з Мезином. Цей шлях і став ключовим для маневру шведського війська.

Найбільші бої відбулися біля с. Деснянське (Псарівка) та урочища Дзвінкове, де й досі збереглися сліди редутів. Втрати були великі з обох сторін.

Події Північної війни залишилися в історії краю топонімами – Шведівщина, Дзвінкове, Накот, легендами про «шведські горшки», редутами і підземними спорудами, які нагадують про грізну осінь 1708 р.

Чимала кількість гарматних ядер (обох армій), картечі, підкова для коня-ваговоза, велика кількість фрагментів козацьких люльок – ось неповний перелік німих свідків запеклих баталій під час форсування Десни. Поч. XVIII ст.

Про козаків у Мезинській окрузі відомо ще з часів національно-визвольних повстань 20 – 30 рр. XVII ст. На звільнених від польської влади Чернігово-Сіверських землях у 1651 р. виникла Понорницька козацька сотня, до якої входили населені пункти Вербя, Мезин, Авдіївка, Покошичі, Псарівка, Радичів, Хлопяники й інші.

Серед місцевих жителів побутує легенда про походження села Курилівка, яка розповідає, що на Хуторищі оселився запорожець-утікач. Він гнав смолу і дьоготь, запускаючи над лісом хмаринку диму. Так за ним і закріпилося прізвисько Курило, за майбутнім хутором – топонім «Курилівка».

Козацький чайник (XVIII ст., чавун)
що належав жителю с. Курилівка.
Переданий до музею у 1978 р.

На Чернігівщині, багатій на ліси й пісок, у XVII – XVIII ст. справжній розквіт мало виробництво скляного посуду (налічувалося понад 120 гутних майстерень). На Кородщині працювали дві гути – у селах Гута і Криски. Тут виготовляли віконне скло та різноманітний посуд на замовлення: сулії, пляшки, глечики тощо.

Один із відділів музею містить цікаву колекцію виробів із гутного скла. Ці прості, але красиві й зручні у вжитку вироби оздоблювали в народному стилі. Поширеність цього ремесла підтверджують численні топоніми: в Україні й досі є близько 90 населених пунктів із назвою Гута або похідними від неї.

Фрагменти гутного посуду.

Вони виготовлені вручну, біля скловарної печі методом вільного видування, завдяки чому кожна річ є абсолютно унікальною та неповторною.

Яскравим зразком народного декоративного мистецтва Чернігівщини є коропські кахлі. Їх виготовляли місцеві майстри у XVII – XIX ст., прикрашаючи печі й стіни жител.

Кахлі мали різноманітні орнаменти: геометричні, рослинні, інколи сюжетні, зображали птахів, звірів. Вони не лише прикрашали оселю, а й зберігали тепло, створюючи затишок у домі.

Створюючи Мезинський музей, Куриленко В. Є. у селах Мезин, Деснянське й Короп зібрав (на заплавлених островах, забутих дворищах, гончарних печищах і ін.) багато художніх кахлів. Була відкрита ціла доба забутого мистецтва.

Сьогодні коропські кахлі є цінними пам'ятками народної кераміки, які можна побачити в музеях Чернігівського регіону, зокрема, і в Мезині.

Кахлі коропських майстрів XVII – XIX ст.

За традицією, жоден ярмарок чи базар в Україні не обходився без дзвінкоголосих свистунців – невеликих фігурок тварин і птахів: соловейків-свистунів у вигляді маленького горщечка або глечика, у який наливали воду і, вдуючи через носик повітря, видобували звуки, схожі на спів солов'я; баринь – глиняних скульптурок у вигляді жінки в капелюсі з кошиком, куркою або дитиною на руках й інші.

Такі глиняні іграшки XVIII ст. дивують простотою форм і водночас прихованим символізмом.

Недарма ж колись вірили: свистунчик-пташка здійснює мрії, коник приносить удачу, а баранець – достаток у дім.

Глиняні іграшки XVIII ст. – одна з цікавих експозицій Мезинського музею.

Іграшки XVIII ст., виготовлені коропськими майстрами.

У XIX ст. в с. Радичів працював гончар Мосій Пузир, чії вироби вирізнялися формою, декором і якістю та були схожими на західно-європейські. Майстер виготовляв глечики, миски, вазони, каганці, вази та інший посуд, що мав великий попит.

У 1851 р. ним отримано найвищу нагороду на виставці в Кролевці. Вироби Пузиря й сьогодні зберігаються в Мезинському музеї та передаються з покоління в покоління місцевими жителями.

Глиняний посуд майстра Пузиря. Його особливість – унікальна сіро-зелена полива.

Фаянсовий посуд фабрики Савицьких.

У селі Ушівка на початку XIX ст. діяла відома фаянсова фабрика Савицьких. Тут виготовляли посуд і декоративні вироби з білого фаянсу, прикрашені розписом і поливою.

Продукція фабрики користувалася попитом не лише на місцевих ярмарках, а й у сусідніх губерніях.

Одна з кімнат Ме-
зинського музею
повністю присвя-
чена етнографії. У ній збе-
рігаються експонати кін.
XVIII – поч. XX ст. Тут мо-
жна побачити дуже давні
зразки вишивки, вироби з
лози, глини, унікальний фа-
янсовий посуд із фабрики
ушівських поміщиків Сави-
цьких, колекцію прасок,
шафу ручної роботи з маєт-
ку генерала Шульги. Біль-
шість експонатів, що збері-
гаються в цій кімнаті, ма-
ють свою унікальну істо-
рію.

Сьогодні вже нема навіть
окремих фрагментів майс-
терні Пузиря, хоромів гене-
рала Шульги, фабричного
містечка господарів Сави-
цьких. Тільки експонати з
кімнати етнографії нагаду-
ють про їхню колишню ве-
лич.

Різблена шафа в стилі бароко
XVIII – XIX ст.

Ковганка – дерев'яна ступка зазвичай із груші, яка використовувалася в домашньому господарстві виключно для товчення сала (подекуди з цибулею та часником) як заправки до борщу та юшок.

Горщик-двійнятко – традиційний глиняний посуд XIX ст., що складався з двох з'єднаних ємностей із ручкою та кришкою. Його використовували як своєрідний ланч-бокс для перенесення гарячих страв у поле. В один горщик клали кашу, в інший – рідку страву, і їжа зберігала тепло понад дві години.

Жорна – давній пристрій для ручного помелу зерна, поширений у селянських господарствах аж до XX ст. У нашому краї виготовляли не лише кам'яні, а й дерев'яні жорна з металевими насічками. Робота на них була тяжкою, здебільшого жіночою, не дарма казали: «Ступа і жорна – доля чорна».

Металеві кінські пута — пристрій, яким стягують ноги тварини, щоб обмежити свободу її пересування під час випасу.

До знарядь праці XIX – XX ст. відносяться серпи, коси, борони, сохи, плуги, граблі, ціпи та жорна. Вони були простими, але надійними інструментами, які виготовлялися місцевими майстрами й передавалися з покоління на покоління. Цікаво, що багато з цих речей поєднували практичну користь із символікою достатку й добробуту, а деякі (наприклад, серп чи жорна) навіть увійшли в народні обряди та пісні.

Селянські знаряддя праці XIX – XX ст.

На початку XX століття селяни Сіверщини носили одяг, виготовлений власноруч із домотканих полотен і сукна. Жінки вдягали вишиті сорочки, спідниці-плахти, пояси, прикрашали образ намітками, очіпками чи хустками. Чоловіки носили полотняні штани й сорочки, взимку – свити, коужухи або чемерки, на голові – бриль чи шапку.

Взувалися переважно в чоботи з юхти або постоли. Тканини виготовляли з льону, конопель та вовни, тому майже в кожній хаті була прядка й ткацький верстат. Святковий одяг відрізнявся від повсякденного багатою вишивкою та добротнішими тканинами, підкреслюючи заможність родини.

Постоли й личаки – традиційне селянське взуття, яке було дешевим і зручним. Його носили в повсякденному житті аж до 30-х р. XX ст.

Традиційна українська сорочка прикрашалася орнаментами у червоному та чорному кольорах, що символізували життя й силу. Подекуди майстрині вишивали й білим по білому.

Рубель і качілка – традиційні знаряддя для вирівнювання білизни до появи праски. Такий спосіб був поширений у селянському побуті до XIX ст.

Ляні домоткані рушники утиральники та декоративні. XIX – XX ст.

Мабуть, нема жодного куточка на нашій мапі, якого б не охопило горнило Другої світової війни (1939 – 1945 рр.). Не виняток і правобережні кручі Десни, за визволення яких точилися жорстокі кровопролитні бої у 1943 р. Докази тих подій зібрані у колекції музею. Це – каски, фляги, фрагменти вогнепальної зброї, польовий телефон.

Солдатські каски років
Другої світової війни.

Польовий теле-
фон – це пере-
носний апарат
для зв'язку,
який активно

використовувався військовими з почат-
ку ХХ ст. Він працював без радіохвиль,
передаючи голос дротами, що розгор-
талися прямо на місцевості.

Фрагменти вогнепальної
зброї ХХ ст.: німецькі
мінометні міни, ствол від
гвинтівки Мосіна та ППШ-41.

Після Другої світової війни Сіверщина відновлювалася: будували хати, школи, млини, дороги. Жителі поверталися до землеробства. Селяни користувалися простими, але надійними вжитковими предметами: дерев'яним посудом і меблями, глиняними горщиками й мисками, скринями для зберігання зерна й одягу. Для приготування їжі використовували піч, млин і ступки, а ручні інструменти допомагали в обробці землі та лісу. Кожна річ поєднувала практичність і майстерність народних умільців, відображаючи традиції сільського побуту.

Мідні кухлі саморобні.

Полив'яний посуд – яскраві глиняні вироби, оздоблені блискучою поливою, що поєднували красу й практичність у селянському побуті. Був поширений на Сіверщині у XIX – XX ст.

Праска на вугіллі XIX ст. Використовувалася в побуті селян до середини XX ст.

Кований ключ, яким замикали двері в хатах і комодах. Викуваний місцевим майстром, слугував десятиліттями.

XX ст. виявилось надзвичайно насиченим на історичні події, що внесли величезні зміни в соціально-економічне життя, культуру й побут українців. Важливі зміни відбулися і в житті мешканців Мезинської округи, які пройшли шлях від мазаних хат під соло-

мою без світла до гарних сучасних будинків із газопроводом, електрикою й централізованим водопостачанням. За приклад можна взяти село Деснянське (Свердловка) , яке за досить короткий час пройшло шлях від невеликого хутора в глухій поліській глибинці до сучасного українського села європейського типу. Тут діяла і процвітала колись відома на всю Україну і навіть далеко за її межами оснащена сучасними новітніми технологіями агрофірма «Авангард», очолювана талановитим керманичем, Героєм України Олександром Боровиком (20.11.1938 – 06.10.2018 рр.).

У господарстві зуміли замкнути весь виробничий цикл від оранки землі та сівби не лише до вирощування і збирання врожаю, а й до глибокої переробки і реалізації продукції.

Сучасний вигляд села Деснянське
Понорницької ТГ Новгород-
Сіверського району.

Мезинський археологічний науково-дослідний музей імені В. Є. Куриленка у 2025 році відзначив свій 60-ти річний ювілей. За ці десятиліття він став справжнім вікном у глибоку праісторію України. У його стінах і сьогодні поєднуються дух давнини та перепетії сучасності, створюючи унікальну атмосферу, що захоплює з перших хвилин екскурсії. Щойно відвідувачі знайомляться з експозицією, перед ними розгортається захопливий світ палеолітичного мистецтва, побуту й духовного життя прадавніх людей. Багатство естетичних вражень, витонченість орнаментів на артефактах і неймовірна природна краса навколишньої місцевості залишають у пам'яті незабутні емоції та гордість за культурну спадщину України.

Мезинський археологічний науково-дослідний музей імені В. Є. Куриленка

Інд. 16210, вул. Шумейківка, 7, с. Мезин,
Новгород-Сіверський р-н, Чернігівська область,
GPS координати: N51°49'26,78", E33°04'19,24"

www.mezinpark.com.ua

mezinpark@gmail.com

Тел.: (096) 2343619

